

Gingelom, Dorpskouter

Programma van Maatregelen

Auteur:

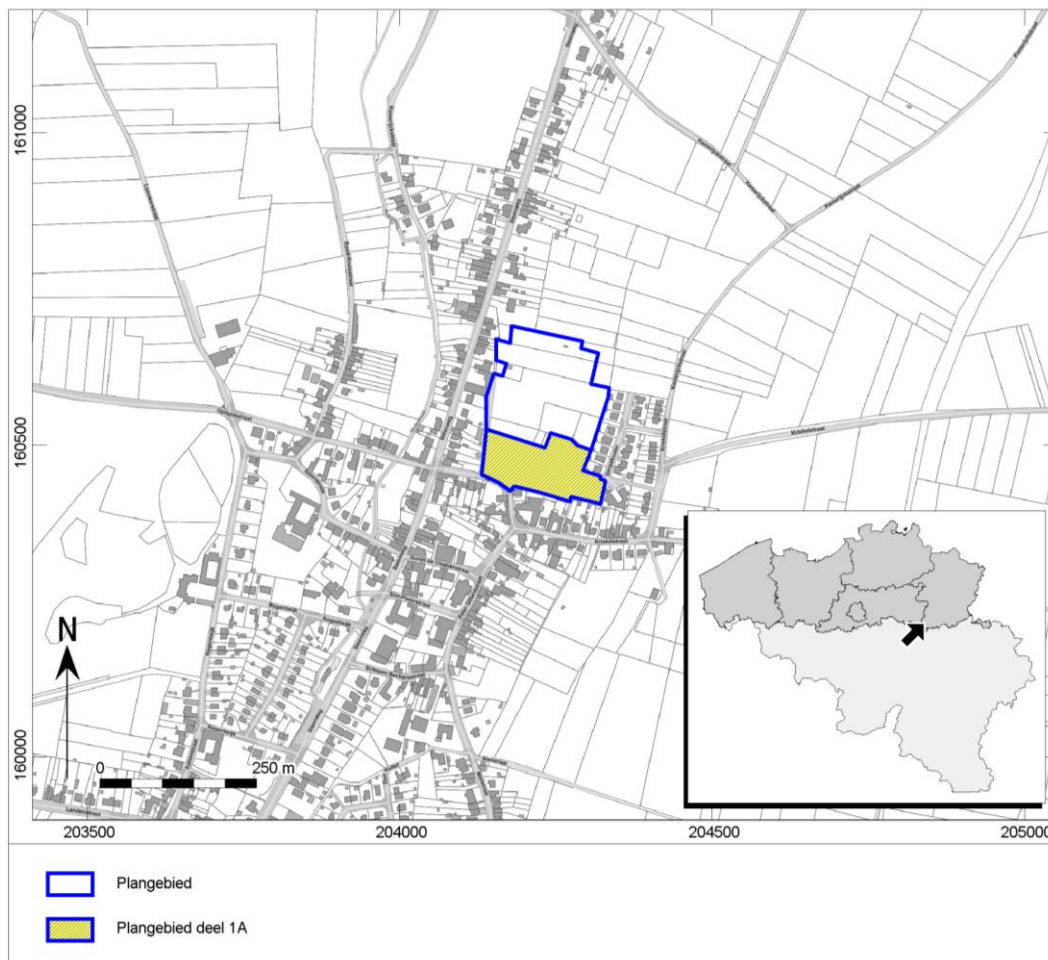
J. Lemahieu

Autorisatie:

B.A.T.M. Weekers-Hendriks (OE/ERK/Archeoloog/2016/00095)

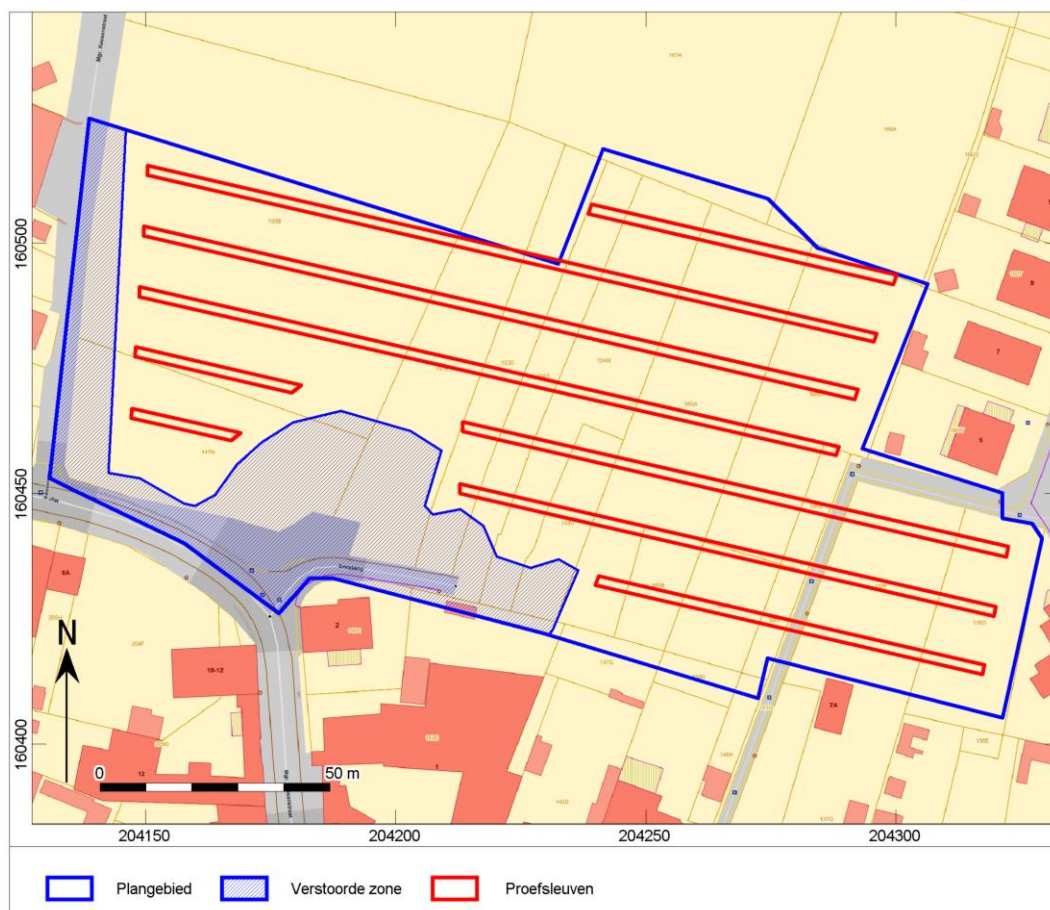
1 Inleiding

In opdracht heeft het Vlaams Erfgoed Centrum in januari 2019 een nota opgesteld naar de archeologische waarde van locatie Gingelom, Dorpskouter (afb. 1 en 2). Deze nota bestaat uit een proefsleuvenonderzoek (prospectie met ingreep in de bodem) en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen verkaveling op het terrein aan de Dorpskouter. De nota volgt op een bureauonderzoek en een landschappelijk bodemonderzoek (in uitgesteld traject) dat ook door het Vlaams Erfgoed Centrum bvba uitgevoerd werd.¹ Het onderzochte gebied dat in deze nota uiteengezet wordt, behoort tot zone 1A van het plangebied. Zone 1B, die tot dezelfde archeologienota behoort, werd nog niet onderzocht. Aangezien het voorlopig nog geheel onbekend is wanneer deze zone 1B ontwikkeld zal worden, is in overleg met het Agentschap Onroerend Erfgoed besloten de nota voor zone 1A reeds op te stellen. Zone 1A zal wel op korte termijn ontwikkeld worden.

Afb. 1 Locatiekaart van het totale plangebied.

¹ Huizer en van Rooij, 2017.

Afb. 2 Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek

Het plangebied zal verkaveld worden met vrijstaande en geschakelde woningen (afb. 3). Het te bebouwen gedeelte heeft een totale oppervlakte van ca. 7710m². Binnen het plangebied zullen twee pleinen worden aangelegd met een totale oppervlakte van ca. 2835m². Een oppervlakte van ca. 3400m² zal worden verhard ten behoeve van de aanleg van ontsluitingswegen. Te verwachten valt dat onder deze wegen kabels, leidingen, rioleringen zullen worden aangelegd. Het overige gedeelte zal gaan bestaan uit groenzones en/of tuinen. De geplande verkavelingswerkzaamheden zullen een verwaarloosbare wijziging in de grondwaterstand teweegbrengen. Naar verwachting zal 1 à 2,5m –mv worden ontgraven ten behoeve van de aanleg van de funderingen.

Afb. 3 Impressie van de geplande bebouwing (weergegeven in oranje) en de bestrating (grijs).

Het plangebied was op basis van de bureaustudie onvoldoende onderzocht om een uitspraak te doen betreffende de archeologische waarde van het plangebied. De geplande werkzaamheden laten behoud *in situ* niet toe. Daarom adviseerde Vlaams Erfgoed Centrum bvba een prospectie zonder ingreep in de bodem in de vorm van een landschappelijk booronderzoek. Er 9 boringen gezet op het terrein om de bodemopbouw en bewaring in kaart te brengen. Het booronderzoek werd maar op een gedeelte van het terrein uitgevoerd. Hieruit bleek dat in de westelijke helft voor een deel van het terrein erosie kon vastgesteld worden en tertiaire ondergrond op geringe diepte. Naar het westen toe bleek de B-horizont nog intact. Daaruit kon men afleiden dat de verwachting voor sporen en vondsten voor het grootste deel van het plangebied behouden bleef en een proefsleuvenonderzoek noodzakelijk was.

2 Gemotiveerd advies

2.1 Volledigheid van het onderzoek

2.1.1 Bureauonderzoek

Op basis van het bureauonderzoek² is er sprake van een archeologische verwachting voor sporen vanaf het laat Paleolithicum tot nu. Deze verwachting is gebaseerd op de landschapsvorming van het plangebied, de daarmee samenhangende bewoningsgeschiedenis en de aanblik van het plangebied op geraadpleegd historisch kaartmateriaal. Op de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) zijn in een straal van ongeveer 2km rond het plangebied verschillende CAI-locaties geregistreerd. Het gaat vooral om meldingen van funeraire contexten uit de Romeinse en vroeg middeleeuwse periodes. Er zijn zeer weinig archeologische vindplaatsen gekend door middel van archeologisch onderzoek met bodemingreep. De kans is er dat er archeologische resten aanwezig zijn en dat deze bedreigd worden door de geplande werkzaamheden in het plangebied.

Het onderzoeksgebied is geografisch gelegen in de leemstreek in de gemeente Gingelom. Op de Quartairgeologische kaart is het plangebied gelegen in het profieltype 2. Dit zijn eolische afzettingen van het Laat-Pleistoceen en mogelijk Vroeg-Holoceen die wel dan niet gevolgd worden door Quartaire hellingssedimenten. De afzettingen bestaan in het noorden en het centraal deel van Vlaanderen uit zand tot zandleem en in het zuiden uit leem. Op de Tertiairgeologische kaart is het plangebied gelegen in de Formatie van Hannut. Deze formatie is afgezet tijdens het Mioceen. De formatie is opgebouwd uit grijsgroen fijn zand met soms dunne kleihoudende intercallaties met plaatselijk zandsteen. Naar onder toe wordt dit eerder zandhoudend tot klei. Het plangebied wordt volgens de bodemkaart gekenmerkt door een Aba0 bodem. Dit is een droge leembodem met een textuur B-horizont.

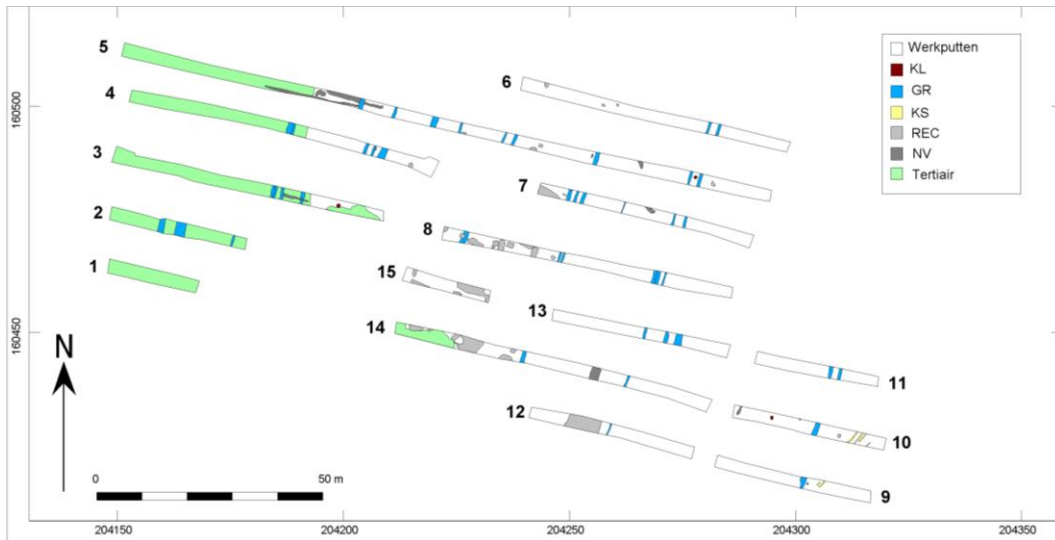
2.1.2 Landschappelijk bodemonderzoek

Het plangebied was op basis van de bureaustudie onvoldoende onderzocht om een uitspraak te doen betreffende de archeologische waarde van het plangebied. De geplande werkzaamheden laten behoud *in situ* niet toe. Daarom adviseerde Vlaams Erfgoed Centrum bvba een prospectie zonder ingreep in de bodem in de vorm van een landschappelijk booronderzoek. Er werden negen boringen gezet op het terrein om de bodemopbouw en bewaring in kaart te brengen. Het booronderzoek werd maar op een gedeelte van het terrein uitgevoerd. Hieruit bleek dat in de westelijke helft voor een deel van het terrein erosie kon vastgesteld worden en tertiaire ondergrond op geringe diepte. Naar het westen toe bleek de B-horizont nog intact. Daaruit kon men afleiden dat de verwachting voor sporen en vondsten voor het grootste deel van het plangebied behouden bleef en een proefsleuvenonderzoek noodzakelijk was.

2.1.3 Proefsleuvenonderzoek

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn de archeologisch relevante afzettingen onderzocht op sporen en vondsten. Er werd weinig vondstmateriaal aangetroffen. Het gaat om enkele aardewerkscherven en dakpanfragmenten met een datering vanaf de Nieuwe Tijd. Wat betreft sporen werden voornamelijk greppels aangetroffen. Deze hebben allen dezelfde oriëntatie en opvulling. De meerderheid van de greppels kan geplot worden op de Atlas der buurtwegen. Een karrenspoor vult het sporenbestand aan. Het karrenspoor is vermoedelijk een overblijfsel van een incidenteel gebruikt pad. De kuilen zijn in het veld al geïnterpreteerd als natuurlijk door de erkend archeoloog.

² Huizer en van Rooij, 2017.

Afb. 4 Allesporenkaart van het proefsleuvenonderzoek met de eerste veldinterpretatie.

Het onderzochte gebied dat in deze nota uiteengezet wordt, behoort tot zone 1A van het plangebied. Zone 1B, die tot dezelfde archeologienota behoort, werd nog niet onderzocht. Aangezien het voorlopig nog geheel onbekend is wanneer deze zone 1B ontwikkeld zal worden, is in overleg met het Agentschap Onroerend Erfgoed besloten de nota voor zone 1A reeds op te stellen. Zone 1A zal wel op korte termijn ontwikkeld worden.

3 Impactbepaling

Het plangebied zal verkaveld worden met vrijstaande en geschakelde woningen (afb. 3). Het te bebouwen gedeelte heeft een totale oppervlakte van ca. 7710m². Binnen het plangebied zullen twee pleinen worden aangelegd met een totale oppervlakte van ca. 2835m². Een oppervlakte van ca. 3400m² zal worden verhard ten behoeve van de aanleg van ontsluitingswegen. Te verwachten valt dat onder deze wegen kabels, leidingen, rioleringen zullen worden aangelegd. Het overige gedeelte zal gaan bestaan uit groenzones en/of tuinen. De geplande verkavelingswerkzaamheden zullen een verwaarloosbare wijziging in de grondwaterstand teweegbrengen. Naar verwachting zal 1 à 2,5m –mv worden ontgraven ten behoeve van de aanleg van de funderingen.

4 Bepaling van maatregelen

De aangetroffen sporen hebben zeer weinig potentieel op kennisvermeerdering. Het proefsleuvenonderzoek leverde alleen greppelelementen en een karrenspoor op. De greppelelementen komen overeen met perceelsindelingen op het historisch kaartmateriaal en kunnen enkel geïnterpreteerd worden als perceelgrenzen. Deze sporen dateren vanaf de late Middeleeuwen. Het niet gedateerde karrenspoor in de hoek van het plangebied heeft eveneens een te laag potentieel. Er zijn in de nabijheid namelijk geen sporen van bewoning aangetroffen. Een vlakdekkend onderzoek zou daarom weinig kenniswinst opleveren.

Er is geen archeologisch relevante vindplaats binnen het plangebied aanwezig. De aangetroffen sporen hebben zeer weinig potentieel op kennisvermeerdering. Het Vlaams Erfgoed Centrum adviseert daarom om het deelgebied zone 1A vrij te geven. Daarmee vormt het prospectief onderzoek met ingreep in de bodem (in de vorm van proefsleuven) het einde van het onderzoek voor het deelgebied 1A voor het plangebied

Gingelom, Dorpskouter. Voor zone 1B blijven de resultaten en voorwaarden uit de archeologienota³ en bijhorend programma van maatregelen⁴ gelden.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terreinen, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnische uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.

³ Huizer en van Rooij, 2017.

⁴ Van den Notelaer en Huizer, 2017.